

Datum
2020-08-20

Adress
August Palms Plats 1

Diarienummer
STK-2020-855

Yttrande

Till
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss från Kulturdepartementet - Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21)

Ku2020/01036/KL

Sammanfattning

Malmö stad anser att Sveriges museum om Förintelsen bör placeras i Malmö. Staden har alla nödvändiga förutsättningar att husera museet, både fysiskt och historiskt, och kan ställa tomtmark till förfogande för en ny byggnad på en autentisk plats av historisk betydelse. Alternativt kan en lämplig historisk byggnad pekats ut som med ombyggnad kan fungera som attraktiva lokaler. Vidare kan staden omgående erbjuda tillfälliga lokaler, kunskap och teknik så en temporär verksamhet kan inledas under en etableringsfas 2021. Malmö stad anser bl.a. att det är angeläget att det nya museet erkänner och arbetar med frågan om Förintelsen rörande både judar och romer, samt andra grupper som utsattes för Förintelsen. Museets publika och utåtriktade verksamhet samt interaktionen med besökare och civilsamhället bör utredas vidare av organisationskommittén under 2021.

Yttrande

Malmö stads yttrande omfattar även Malmö Museer, Malmö stadsarkiv och Rörelsernas museum.

Malmö stad anser att Sveriges museum om Förintelsen bör placeras i Malmö och staden är beredd att ta emot museet. Malmö stad har alla nödvändiga förutsättningar att husera museet, både fysiskt och historiskt. Staden kan ställa tomtmark till förfogande för en ny byggnad på en autentisk plats av historisk betydelse, alternativt kan en lämplig historisk byggnad pekats ut som med ombyggnad kan fungera som attraktiva lokaler. Vidare kan staden omgående erbjuda tillfälliga lokaler, kunskap och teknik så en temporär verksamhet kan inledas under en etableringsfas 2021 utifrån stadens, Malmö Museers och Stadsarkivets kompetenser och resurser. I staden finns även ett föreningsliv som kan utgöra en aktiv part och del i utvecklingen av ett unikt museum. Malmö har en stark koppling till akademien och forskningsmiljön,

exempelvis Malmö universitet, Lunds universitet och Raoul Wallenberg Institutet som en värdefull resurs och samarbetspart.

Det var till Malmö merparten av de överlevande kom och därför finns det ett antal historiska platser i staden med anknytning till Förintelsen, många av överlevarnas berättelser genom förhör, fotografier och filmer från mottagandet, samt även malmöbornas berättelser. Det finns ett antal aktiva föreningar i Malmö med anknytning till Förintelsen, som i sin tur har stora nätverk. Därutöver finns vid Malmö Museer, Malmö Konstmuseum och Stadsarkivet unika arkiv och samlingar.

Malmö har stora besöksströmmar där t.ex. Malmö Museer är ett av Sveriges mest besökta museer (ett av de största museerna utanför Stockholm) med sina nästan 500 000 årliga besökare, varav 160 000 är barn och unga. Besökarna kommer från staden, regionen, Sverige i övrigt, Norden och internationellt. Stadsarkivet är det arkiv i Norden som tar emot flest besök och har ett upparbetat samarbete med såväl Malmö Universitet som Lunds universitet samt kontakt med andra universitet i Öresundsregionen och Södra Östersjön.

Regeringen har gett Malmö stad förtroendet att stå värd för den internationella konferensen till minnet av att det år 2020 är 75 år sedan förintelselägret Auschwitz befriades. Regeringen har valt Malmö som värdstad för denna viktiga internationella konferens angående antisemitism i dagens samhälle och hur den bekämpas, bland annat utifrån Malmös starka kopplingar till Förintelsen. Dock har konferensen blivit framflyttad till 2021. En liknande konferens hölls i Stockholm år 2000.

Malmö stad vill även framhålla:

Utredningens förslag om att inrätta ett Sveriges museum om Förintelsen och om Sveriges roll under andra världskriget är mycket angeläget och positivt. Det föreslagna uppdraget är bra och tydligt.

Det är viktigt att det nya museet speglar alla de överlevandes och deras efterlevandes historia, också för de som kom hit efter 1945, samt av yttersta vikt att skyndsamt inrätta museet med tanke på de överlevandes ålder och tiden som förflutit sedan krigsslutet.

Museet bör vara en egen myndighet för att möjliggöra en verksamhet som inte behöver ta hänsyn till en annan organisationskultur och dess rutiner och traditioner, utan stå fri att finna nya former.

Museet bör inte organiseras som ett huvudmuseum med flera filialer då detta kan vara resurskrävande och därmed riskerar att påverka huvudmuseet negativt. Däremot bör det vara självklart att museet samverkar i ett starkt nationellt nätverk av museer och andra organisationer, ett arbete som bör koordineras av det nya museet.

Museet ska vara forskningsbaserat, samarbeta i nätverksstrukturer, vara inkluderande, interaktiv i samverkan med föreningsliv och samhälle, samt offensiv och innovativt.

Det nya museet ska vara starkt kopplat till universitet och högskolor, både nationellt och internationellt, för att få den status och hålla den kvalitet som krävs och stimulera ny forskning, samt utgöra en nod för forskning kring Förintelsen och Sveriges roll under andra världskriget.

Malmö stad förordar kulturdepartementet som ansvarigt för museet. Dock viktigt med ett nära samarbete med utbildningsdepartementet.

Det är angeläget att det nya museet erkänner och arbetar med frågan om Förintelsen rörande både judar och romer. Även andra grupper (ex. personer med funktionsnedsättning, HBTQ-rörelsen) som utsattes för Förintelsen bör lyftas fram. Malmö är den stad i Sverige som har störst romsk befolkning, många med personliga erfarenheter från Förintelsen samt starka europeiska förbindelser. Ett Förintelsemuseum i Malmö har stor betydelse både för den judiska och den romska befolkningen inte bara i Sverige utan för hela Europa.

Det är viktigt att museet arbetar såväl nationellt som internationellt med arkiv-, biblioteks-, och museimaterial, och har egen kompetens för detta.

Byggnaden ska hålla ikonkvalitet genom sin estetiska och funktionella utformning och vara ett besöksmål utifrån sitt arkitektoniska värde. Det kan vara en helt ny byggnad eller en omvandlad äldre.

Det saknas till stor del beskrivning av innehållet i museets publika och utåtriktade verksamhet samt interaktionen med besökare och civilsamhället. För att Sveriges museum om Förintelsen ska få det genomslag och den betydelse som åsyftas krävs en fördjupning av hur det ska organiseras och hur resurserna ska fördelas. Malmö föreslår att organisationskommittén får till uppgift att utföra fördjupning av organisation, publikt innehåll och ekonomi under 2021.

Det måste avsättas resurser att hålla en basutställning intakt över tid avseende slitage, teknik mm – en utställning blir snabbt föråldrad. Vidare behöver den kontinuerligt revideras utifrån ny forskning.

Museets pedagogiska verksamhet och värdskap är avgörande för att kunna erbjuda en utåtriktad verksamhet med hög kvalitet. Därför bör forskning med inriktning pedagogik/förmedling/kognitionsvetenskap inkluderas i forskningsarbetet som en viktig del.

En bokhandel med specialinriktning bör i första hand utgöras av en webbshop då det är svårt att få ekonomi i en traditionell bokhandel.

Malmö fortsatte att vara en viktig stad även efter kriget för stora grupper av överlevande från Förintelsen som av olika anledningar anlände från östra Europa och bosatte sig i staden. Geom detta har staden en stor nationell och europeisk betydelse för både den judiska och romska befolkningsgruppen. Museet kan inte bara vara av relevans för de som har släktingar som kom hit före juni 1945, utan museet måste spegla historien för de svenskar som antingen direkt eller genom anförvanter har erfarenhet från Förintelsen.

Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer som arbetar med övergripande frågor som rör den romska minoriteten i Malmö har avgett ett separat yttrande över Kulturdepartementets utredning. Rådets yttrande bilägges.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alerud
.....

Sverigedemokraterna avser lämna in ett särskilt yttrande.

Miljöpartiet avser lämna in ett särskilt yttrande.